

O tom, kdy a proč má církev narozeniny

text: Sk 2,1-13

j+s 19.5.2013

čtení: Žalm 8

Křesťanská církev má dnes narozeniny. Aspoň podle toho, jak to vyprávěl jeden z evangelistů, Lukáš: církev se narodila toho dne, kdy se jí ujal duch Boží. Do té doby to byl takový nesourodý spolek lidí, kteří hodně vzpomínali (na něco, co už je pryč), trochu se báli (ten jejich spolek neměl mezi lidmi mnoho příznivců) a moc nevěděli, co dál (jestli a jak obstojí v podmínkách, které jim teď nastaly).

Když se jich ujal Boží duch, byl to hukot, jako když se objeví uragán: ledacos, co vypadalo tak jisté a jasné (třeba to, že teď už bude pořád jen hůř), najednou tak jisté a jasné nebylo. Však se to tak píše už u starých proroků: že když se dá do díla Boží duch, to si pak i starci zase troufnou na budoucnost, jinochů se ujme odpovědnost a oni ji přijmou a i váš životní příběh má najednou příslib dobrého pokračování.

Až dosud Ježíšovi učedníci a jejich přátelé hodně vzpomínali (a ono je to těšilo a podpíralo, jenže to všechno už je minulost). Hodně vzpomínali a trochu se přitom litovali, ale teď se stalo cosi, co nečekali. Když se vás chopí Boží duch, nedá se to nijak popsat, leda prožít. Zkrátka: stalo se, že tihle lidé najednou mluvili tak, že jim bylo rozumět. Nebyla to žádná zbožná samomluva ani divné pojmy, kterým rozumí málokdo v církvi a skoro nikdo z těch venku - našli prostě způsob, jak předat zvěst Boží milosti lidem kolem sebe. Tak se narodila církev a dnes - protože je svatodušní neděle - slaví narozeniny.

Tou dobou už měli za sebou všechno, co se píše ve Starém zákoně - tedy příběhy o Boží věrnosti a o lidské nevěře a co na to říkali proroci a písničkáři (ti obvykle upozorňovali, že když se lid vrhne po hlavě do šlamastyky a pak kdekomu vyčítá, kam se to dostal, není jiné cesty ven, než se vrátit k Bohu). To bylo ve Starém zákoně řečeno mnohokrát a na mnoho způsobů.

Potom se setkali s Ježíšem, sledovali ho a naslouchali mu a teď jim došlo, že když se z té šlamastyky k Bohu nedokážete vrátit sami (zkuste se za vlasy vytáhnout z bažiny - to umí leda tak baron Prášil), je tu ještě jedna cesta: že vás z té šlamastyky pozve ven a vysvobodí sám Bůh. "To se teď právě stalo (v Ježíšově příběhu)," řekli apoštolé, a protože u toho byl tehdy duch Boží, lidi jim rozuměli.

Stalo se to zrovna na svátky, píše vypravěč Lukáš. A nebyly to svátky ledajaké: původně to sbývávala oslava první sklizně, pak se čím dál víc prosazoval jiný motiv - oslava ještě jiného Božího daru, totiž Zákona (však nejen chlebem je člověk živ), a nakonec převažoval ještě třetí motiv: staly se z toho svátky obnovení Boží smlouvy s člověkem.

Tak takové to byly svátky: chleba, ukazatele životní cesty a obnovené Boží smlouvy. Najednou z ničeho nic hukot, rachot, oheň (to všechno ve Starém zákoně byly znělky, které značily: Pán Bůh je přítomen). Apoštolé mluvili o Boží přítomnosti v našem světě a lidi jim rozuměli - byli to lidi ze všech koutů velikého císařství a ze všech míst, kam byl kdy rozehnán starozákonní Boží lid (Egypt, Mezopotámie, Asie a tak dál), a aby nebylo pochyb, že se to týká opravdu všech, vypravěč nakonec dodá, že tu byli i lidé, kteří k Božímu lidu dřív vůbec nepatřili, a taky obyvatelé ostrovů a obyvatelé pouště. A ti všichni apoštolům rozuměli.

Nejde tu o žádné cizí ani nesrozumitelné jazyky - naopak: obsah té apoštolské řeči byl lidem srozumitelný a mnozí jej přijali. Ale už to nebyly jen hezké včerejší vzpomínky okyselené dnešní sebelítostí a obavami: obsahem apoštolské řeči nebyl člověk, nýbrž veliké Boží činy. Vznešené jméno Boží po vší zemi. Ale člověk v tom kázání samozřejmě nechyběl: vždyť tenhle Bůh vznešeného jména je pamětliv na člověka a ujímá se ho, nehodil ho přes palubu záchranné archy. A když se člověk přece jen v něčem topí a marně se chytá stébel a

když ho spolkne nějaká předzvěst podsvětí (jak Jonáše velká ryba) a když si připadáme Bohem i lidmi opuštěni a zavrženi, pořád na nás Bůh pamatuje a ujímá se nás; možná v takových okamžicích prožíváme jen další jednání naší záchrany, aniž bychom to v tu chvíli docenili.

Tak o tomhle apoštolé tenkrát mluvili: jak i Božího syna spolklo podsvětí, ale pro Boží lásku tohle konečná rozhodně není. A kdo se k tomu vírou připojí, zví a získá víc, než by tušil a doufal.

“Opilost je někdy roztomilá,” pravili někteří posluchači, když je vyslechli, a šli pryč, protože to nechtěli poslouchat. Ale apoštolé opilí nebyli, to jim jen Duch Boží nabídl slova o milosti a naději, kterým se lidský rozum a takřečená moudrost vzpíraly. A že si Duch svatý věje, kam chce, zapůsobil i na některé z posluchačů, takže porozuměli. Porozuměli velikým skutkům Božím. Porozuměli, že Bůh na člověka pamatuje a ujímá se ho. Zve ho ze šlamastyky, ať ho ve šlépějích Kristových následuje ke vzkříšení. Tehdy se narodila církev.

Byl to tenkrát nefalšovaný zázrak. Zázrak porozumění, komunikace. Zjistili, že v Bohu mají životní základ a cíl a současně i oporu. Byl to zázrak, jako vždycky, když se rozhýbou uschlé kosti a rozežřejí namrzlé myšlenky a z mláďat jsou najednou proroci a odepsaní starci zas mají kuráž na budoucnost a všichni dohromady zjistí, že je Pán Bůh přítomen svou milostí, láskou, odpuštěním.

Apoštolé mluvili o Boží přítomnosti v našem světě a lidi jim rozuměli: každý porozuměl, že je tu řeč zrovna o jeho životním příběhu, když se mluví o Božím milosrdenství a o naději. Byl to zázrak, protože obvyklejší je hrát se včerejšími vzpomínkami a ztrpčít si je dnešní nejistotou a taky obavami, jestli a jak obstojíme v tom, co nás čeká. Jenomže tentokrát nebyl obsahem toho mluvení člověk (a to, jak nedosáhne do nebe), nýbrž veliké Boží činy, které se člověka týkají. Že když se v něčem topíme a marně chytáme stébel, Bůh na nás pamatuje a ujímá se nás, jako se ujal Ježíše, kterého spolklo podsvětí, a Bůh mu jej vzal.

Jsou lidé, které ta zvěst nepřesvědčí. Možná se naše nešikovná slova s jejich životním příběhem míjejí, tak jim o to víc naslouchejme. Třeba i jim Bůh dopřeje zázrak víry (ten my nezařídíme). Třeba pak společně narozeninově oslavíme, že lidské obavy (že už bude pořád jen hůř) ztrácejí na síle, dostane-li se ke slovu vznešené Boží jméno; a z bludné šlamastyky hříchu vede s Kristem cesta ven, k životu z milosti Boží.